

Respons

Tsjetsjenia: Kvinner på flukt fra familien

- Verdien av å ha familie
- Hvor vanlig er det at tsjetsjenske kvinner forlater familien og reiser alene til områder utenfor Nord-Kaukasus?
- Skjer det at kvinner som har forlatt Nord-Kaukasus alene pga. frykt for familien blir funnet av sine familiemedlemmer i øvrige Russland?
- Hvis en tsjetsjensk kvinne er på flukt fra Nord-Kaukasus, hvordan er mulighetene for å få beskyttelse fra politiet i øvrige Russland?

Verdien av å ha familie

Verdien av å være gift og å ha en familie rundt seg er stor for tsjetsjenske kvinner og for kvinner fra Nord-Kaukasus generelt. Ved giftermål er det vanlig å flytte inn hos ektemannens familie, i alle fall for en periode. Den som gifter seg med den yngste sønnen i en familie må regne med å leve sammen med svigerforeldre og eventuelt andre av ektemannens slektninger resten av livet. Barna regnes som ektemannens «eiendom». Ved eventuelt ekteskapsbrudd er det etter tsjetsjensk tradisjon vanlig at barna blir boende hos ektemannen, mens kvinnen flytter tilbake til sine foreldre eller eventuelt til en bror og hans familie. Ugifte kvinner blir vanligvis boende hos sine foreldre til foreldrene dør og flytter senere inn med en eventuell bror der det er mulig. Se Landinfos notat *Ekteskapsinngåelse, skilsmisse og barnefordeling* (2014b) for mer informasjon.

Flere kilder har uttalt overfor Landinfo at tsjetsjenske kvinner uten en ektemann er i en sårbar situasjon og står uten «beskyttelse». Om en tsjetsjensk kvinne ikke er gift, vil det være viktig å ha en far eller bror til å «beskytte seg». Kvinnene vil være mindre utsatt for verbal sjikane, et dårlig omdømme og diskriminering i samfunnet når de har en mannlig slektning til å stå opp for seg. En kvinne som har en mann ved sin side er generelt bedre ansett i det tsjetsjenske samfunnet enn en kvinne som er alene, det er derfor et press rettet mot unge jenter om at de skal gifte seg. Familien er sterk så lenge den har en mann som overhode.

Hvor vanlig er det at tsjetsjenske kvinner forlater familien og reiser alene til områder utenfor Nord-Kaukasus?

Landinfo har snakket med en rekke kilder som opplyser at det er uvanlig for tsjetsjenske kvinner å reise på egen hånd, det er i strid med tsjetsjenske tradisjoner. Selv ressurssterke kvinner som skal på jobboppdrag i en annen by reiser vanligvis sammen med ektemannen eller en mannlig slektning.

En del tsjetsjenske kvinner ønsker å forlate republikken av ulike hensyn, men møter motstand fra familien (Gannushkina, møte oktober 2012). De aller fleste kvinner som reiser ut, gjør dette i følge med familiemedlemmer. Dersom en kvinne ønsker å reise fra Tsjetsjenia vil det kreve samtykke/aksept fra familien, helst fra mannlige slektninger. Reiser en kvinne ut av republikken alene for å bosette seg et annet sted uten å ha fått aksept for sitt valg av familien, vil hun kunne få problemer med familien (Gannushkina 2012). Reiser en kvinne alene ut fra Tsjetsjenia, vil situasjonen bli ansett som mistenkelig (Memorial, møte i Moskva februar 2010).

Grunner til at kvinner reiser ut kan være at hun skal studere eller jobbe. Det er imidlertid sjelden at hun da vil reise helt alene. Som regel vil hun ha følge av en bror (Elena Vilenskaya, som sitert i Udlændingesservice 2011, s. 28; advokat med tsjetsjensk bakgrunn, møte oktober 2012; tsjetsjensk advokat som jobber med kvinnerelaterte problemstillinger, møte november 2012; NGO som jobber med å forebygge vold mot kvinner, møte februar 2010). Det er Landinfos inntrykk at denne beskrivelsen også gjelder kvinner fra Ingusjetia.

En tsjetsjensk kilde hevder at det er få tsjetsjenske kvinner som kommer alene til for eksempel Moskva. Kilden viser til at livet i Moskva er hardt og dyrt. Kilden opplyser at enslige tsjetsjenske kvinner med barn sjelden vil forlate Tsjetsjenia. Om en kvinne ankommer Moskva uten barn vil det være lettere, men uansett er enslige kvinner sårbare i Moskva. De er sårbare uten nettverk i form av familie. Kilden kjenner til noen svært få enslige kvinner fra Tsjetsjenia som jobber i Moskva i gode jobber og at dette viser at det *kan* gå bra for enkelte, spesielt ressurssterke kvinner. Ressurser som god utdannelse kan gjøre det mulig å greie seg i Moskva på egen hånd. I tillegg må kvinnen ha tillatelse/aksept fra egen familie (tsjetsjensk kilde, intervju i Moskva, februar 2010; NGO i Moskva, møte oktober 2012). Landinfo har ikke informasjon om at situasjonen vil være noe enklere for enslige tsjetsjenske kvinner andre steder i den russiske føderasjonen.

Kilder som er intervjuet av Udlændingesservice (2011, s. 28-29) og av Landinfo (NGO i Moskva, møte oktober 2012) kjenner tilfeller der kvinner har forlatt Tsjetsjenia på egenhånd uten tillatelse fra familien. I slike tilfeller dreier det seg i hovedsak om kvinner som er truet fra egne familiemedlemmer, i forbindelse med æresrelaterte forhold. I enkelte tilfeller har en kvinne svært «tunge» grunner for å komme seg ut av Tsjetsjenia (NGO, møte i Moskva oktober 2012). I de tilfellene en tsjetsjensk kvinne reiser ut av Tsjetsjenia alene uten samtykke fra familien er det for å redde livet.

Skjer det at kvinner som har forlatt Nord-Kaukasus alene pga. frykt for familien blir funnet av sine familiemedlemmer i øvrige Russland?

Kilder Landinfo har snakket med, har opplyst at tsjetsjenske kvinner som av ulike grunner frykter overgrep fra familien sin og flykter til andre områder av Russland, kan bli funnet av familien.

Flere organisasjoner har utdypet dette nærmere. Representanten for en NGO i Moskva (møte, februar 2010) som jobber med voldsutsatte kvinner, opplyste at hvis en tsjetsjensk kvinne av ulike grunner skulle ønske å rømme fra familien sin i Tsjetsjenia og komme til Moskva, vil det kunne være risiko forbundet med å ta kontakt med den tsjetsjenske diasporaen i Moskva. En tsjetsjensk kvinne som reiser ut fra Tsjetsjenia alene vil ikke bli vel ansett av andre tsjetsjenere og kan dermed ikke regne med å få støtte og hjelp til å etablere seg. I en slik situasjon vil tvert imot diasporaen kunne reagere med å være skeptisk til kvinnen og hjelpe kvinnens slekt med å spore henne opp. Som tsjetsjensk kvinne er det vanskelig å skjule seg i Moskva, ifølge kilden.

En tsjetsjensk kvinne som kommer alene til Moskva fordi hun av ulike grunner ønsker å komme seg bort fra slektningene sine i Tsjetsjenia, kan bli oppsporet av sine slektninger hvis de setter alt inn på å finne henne (Memorial, møte i Moskva februar 2010 og november 2013; advokat med tsjetsjensk bakgrunn, møte i Moskva oktober 2012; tsjetsjensk advokat oktober 2013). Det bor mange tsjetsjenere i Moskva, og tsjetsjenerne er oppmerksomme på hverandre. Både Memorial og en advokat med tsjetsjensk bakgrunn kjenner flere eksempler på at kvinner som har flyktet fra familien har blitt funnet. Eksemplene Landinfo har hørt om gjelder unge kvinner som har flyktet fra republikken grunnet vold og overgrep fra nære familiemedlemmer. Det vises til at det bor mange tsjetsjenere i Moskva og også i andre byer og mange tsjetsjenere kjenner hverandre. Med ressurser er det mulig å oppspore en tsjetsjensk kvinne til tross for at Russland er et stort land.

Hvis en tsjetsjensk kvinne er på flukt fra Nord-Kaukasus, vil hun kunne få beskyttelse ved å henvende seg til politiet i øvrige Russland?¹

Ifølge en russisk NGO (møte, februar 2010) som jobber med å forbygge vold mot kvinner (og som har jobbet med vold mot kvinner i Nord-Kaukasus) vil tsjetsjenske kvinner sannsynligvis ikke oppsøke russisk politi for å få beskyttelse i æresrelaterte voldssaker eller familievoldssaker. Det er ulike grunner til dette. For det første er det en høy terskel for kvinner i Nord-Kaukasus å fortelle om privatlivet til andre. Det er ingen tradisjon for tsjetsjenske kvinner å kontakte politiet for denne typen overgrep. For det andre har nord-kaukasiere generelt lav tillit til politiet. Dette gjelder også for etniske russere, men det er grunn til å tro at nord-kaukasiere har enda lavere tillit til politiet, som følge av at korrupsjon og myndighetsmisbruk er mer utbredt der enn i andre deler av Russland. Den lave tilliten til politiet i befolkningen generelt, og personer fra Nord-Kaukasus spesielt, blir bekreftet fra en diplomatkilde (møte i Moskva, oktober 2013).

Kilder mener at dersom en kvinne skulle ønske å anmelde trusler/vold fra familiemedlemmer, vil politiet trolig registrere saken, men det er lite sannsynlig at de vil gjøre noe mer enn det (advokat med tsjetsjensk bakgrunn, møte oktober 2012; Elena Vilenskaya, som sitert i Udlændingesservice 2011, s. 28; russisk NGO som jobber med forebygging av vold mot kvinner, møte i Moskva februar 2010). NGOen mente at behandlingen hos politiet kan sammenlignes med hvordan politiet behandler anmeldelser om familievold fra etnisk russiske kvinner. En representant for forskningssenteret SOVA (møte, februar 2010) mente også at politiets behandling kan sammenlignes med hvordan politiet behandler familievoldssaker,

---

¹ Det meste av informasjonen som følger er hentet fra Landinfos respons *Myndighetsbeskyttelse i øvrige Russland for personer fra Nord-Kaukasus* (Landinfo 2014a).

men at politiet kan være ytterligere negativt innstilt som følge av at kvinnen er fra Nord-Kaukasus.

Den russiske NGOen viser til at det er et problem at russisk politi ikke gjør nok i saker som handler om vold i familien og ekteskapet. Ifølge en rapport fra Anna Centre (2010), som jobber med å forebygge vold mot kvinner i Russland, har ofre for familievold møtt store vanskeligheter med å få hjelp fra politiet. I enkelte tilfeller reagerer politiet med fordommer, stereotyper og personlige holdninger i fravær av faste prosedyrer og handlingsregler ved slike anmeldelser.

Russland har per dags dato ingen lovhjemmel mot familievold i straffeloven. Det finnes heller ingen juridisk definisjon av familievold. Politiet ser ikke på familievold som et alvorlig straffbart forhold, men mer som et «privat anliggende», som tilhører familiesfæren eller som en kvinnes egne personlige problemer (Anna Centre 2010; Baczynska 2013; IRB 2013).

I en artikkel i Reuters (Baczynska 2013) om familievold fremgår det at politiet ofte henviser kvinner som oppsøker dem om å dra hjem og søke forsoning med ektefellen. Dette er også opplysninger Landinfo har hørt fra ulike kilder. Siden familievold ikke er å finne i straffeloven, må det fremlegges bevis for å kunne straffeforfølge noen etter andre bestemmelser i straffeloven, som for eksempel overfall og mishandling. Ifølge en professor tilknyttet Brooklyn College ved universitetet i New York som forsker på vold mot kvinner i Russland (som sitert i IRB 2013), er politiet tilbakeholdne med å følge opp denne type saker etter eksisterende voldsparagrafer i straffeloven.

Det foreligger lite statistikk når det gjelder tilfeller av familievold, særlig fra de siste tre årene (IRB 2013). I henhold til statistikk fra politiet skjer 40 % av all voldskriminalitet i Russland i hjemmet. Basert på sin erfaring med denne typen saker, anslår kvinneverettighetsforkjempere at kun om lag 3 % av familievoldssaker ender opp med en dom i rettsapparatet (Baczynska 2013). Dette tallet har ifølge Immigration and Refugee Board of Canada (IRB 2013) ikke blitt bekreftet av noen av kildene de har konsultert, samtidig som de viser til at FNs torturkomité har uttrykt bekymring for det lave tallet på straffeforfølgelse av familievold i Russland.

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om. Landinfos responser og temanotater er basert på opplysninger fra både åpne og anonyme kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder.

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo. Responser er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater. Responser er utarbeidet innenfor korte frister og inneholder gjerne lite bakgrunnsinformasjon.

Opplysningene som blir lagt fram i responsene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Respons Tsjetsjenia: Kvinner på flukt fra familien

- Anna Centre, dvs. Anna National center for the prevention of violence (2010). *Violence against women in the Russian federation. Alternative report to the United Nations Committee on the Elimination of Discrimination against Women*. Moskva: Anna centre. Tilgjengelig via OHCHR http://www2.ohchr.org/english/bodies/cedaw/docs/ngos/ANNANCPV_RussianFederation46.pdf [lastet ned 27. august 2014]
- Baczynska, G. (2013, 20. august). Victims of domestic violence face uphill battle for protection in Russia. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/2013/08/20/us-russia-women-violence-idUSBRE97J0CX20130820> [lastet ned 27. august 2014]
- IRB, dvs. Immigration and Refugee Board of Canada (2013, 15. november). *Russia: Domestic violence; recourse and protection available to victims of domestic violence; support services and availability of shelters (2010-2013)*. Ottawa: IRB. Tilgjengelig via Ecolnet http://www.ecoi.net/local_link/264540/378302_en.html [lastet ned 27. august 2014]
- Landinfo (2014a, 24. mars). *Myndighetsbeskyttelse i øvrige Russland for personer fra Nord-Kaukasus*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2822/1/2822_1.pdf [lastet ned 2. september 2014]
- Landinfo (2014b, 16. juli). *Ekteskapsinngåelse, skilsmisse og barnefordeling*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/2927/1/2927_1.pdf [lastet ned 25. august 2014]
- Udlændingesservice (2011, oktober). *Chechens in the Russian Federation*. København: Udlændingesservice. Tilgjengelig fra <https://www.nyidanmark.dk/NR/rdonlyres/6EC0730B-9F8E-436F-B44F-A21BE67BDF2B/0/ChechensintheRussianFederationFINAL.pdf> [lastet ned 22. august 2014]

Muntlige kilder

- Advokat med tsjetsjensk bakgrunn. Møte i Moskva oktober 2012.
Advokaten er kvinne og opprinnelig fra Tsjetsjenia, men har bodd og jobbet mange år utenfor Tsjetsjenia.
- Diplomatkilde. Møte i Moskva november 2013.
- Gannushkina, S. Civic Assistance. Møte i Moskva oktober 2012.
- Memorial. Møte i Moskva februar 2010 og november 2013.
- NGO i Moskva. Møte i Moskva februar 2010.
Organisasjonen jobber med voldsutsatte kvinner.
- NGO i Moskva. Møte oktober 2012.
Organisasjonen jobber med psyko-sosiale problemstillinger og fungerer som et ressurscenter for kvinner med spesiell oppmerksomhet rettet mot gravide kvinner.
- SOVA (Center for Information and Analysis). Møte i Moskva februar 2010.
Forskningssenter i Moskva som forsker på nasjonalisme og rasisme.
- Tsjetsjensk kilde. Møte i Moskva februar 2010.
- Tsjetsjensk advokat som jobber med kvinnerelaterte problemstillinger. Møte i Moskva november 2012 og oktober 2013.

© Landinfo 2014

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.